

Stockholm den 7 februari 2025

Yttrande rörande Uppdaterat högkostnadsskydd för läkemedel

Psoriasisförbundet tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på förslaget om ett uppdaterat högkostnadsskydd för läkemedel.

Om psoriasis och psoriasisartrit

Psoriasis är en kronisk, inflammatorisk och komplex systemsjukdom som kräver ett helhetsperspektiv i vården. Världshälsoorganisationen, WHO, har fastställt att psoriasis är en kronisk, icke smittsam sjukdom som får svåra konsekvenser för de drabbade - fysiskt, psykiskt och socialt. Det finns även en förhöjd risk för hjärt-kärlsjukdom, Crohns sjukdom, ulcerös kolit, metabolt syndrom, stroke, leversjukdom och typ 2-diabetes samt klinisk depression och även suicidtankar.ⁱ

I Sverige har vi en befolkningsprevalens på 2-4 %, varav cirka en fjärdedel har en medelsvår till svår sjukdom där systembehandling ofta är nödvändig.ⁱⁱ

Av de som lever med psoriasis drabbas cirka en tredjedel av psoriasisartrit, en inflammatorisk, progressiv ledsjukdom som o- eller underbehandlad kan leda till både nedsatt funktion samt livskvalitet. En snabb diagnos och tidigt insatt och effektiv behandling, vilket i dagsläget är möjligt i Sverige, är nödvändig för att undvika onödig funktionsnedsättning och potentiellt stort lidande för individen.ⁱⁱⁱ

Diagnosernas komplexa art och samsjuklighetsproblematik innebär att det är av stor vikt att det finns ett brett utbud av möjligheter till vård och behandling, för att bland annat kunna säkerställa en individanpassad läkemedelsbehandling.

Det har skett avgörande framsteg inom forskningen och läkemedelsutvecklingen och idag finns möjligheter till att effektivt behandla även de svårare formerna av psoriasis och psoriasisartrit, i form av bland annat biologiska läkemedel. Sedan några år tillbaka finns även ett antal biosimilarer för psoriasis och psoriasisartrit tillgängliga på den svenska marknaden.

Dessa läkemedel kan i hög utsträckning bidra till att personer med svåra besvär får en avsevärd lindring och förbättrad hälsa och livskvalitet och därmed goda förutsättningar för ett liv utan större inskränkningar och hinder vad gäller livsval såsom studier, karriär och förvärvsarbete, familj samt en aktiv fritid. Dock är de rätt kostsamma och samtliga biologiska läkemedel har en årskostnad som redan idag överstiger beloppsgränsen.

Världshälsoorganisationen (WHO) publicerade år 2016 en global rapport om psoriasis som innehåller rekommendationer för beslutsfattare och vårdprofession, däribland^{iv}:

- Psoriasisvården ska vara holistisk och personcentrerad. Detta innebär att hänsyn ska tas till hela sjukdomsbilden, inklusive samsjuklighet, och påverkan på både hälsa och livskvalitet.
- Standardiserade verktyg ska användas för att bedöma sjukdomens svårighet samt behandlingseffekt.
- Beslutsfattare ska tillse att möjligheten till en personcentrerad och individuellt anpassad vård och behandling finns.

Generella synpunkter på förslaget

Mot denna bakgrund önskar Psoriasisförbundet med detta yttrande uttrycka stark oro för att en omstrukturering av högkostnadsskyddet enligt förslaget skulle drabba de patienter som är i allra störst behov av att kunna fortsätta ta de läkemedel som de föreskrivits i enlighet och följsamhet med hur de föreskrivits.

Att försvåra eller till och med omöjliggöra att patienter med svåra besvär av sin psoriasis och/eller psoriasisartrit kan behandla sig i enlighet med de nationellt som regionalt antagna riktlinjer, rekommendationer och vårdförlopp som finns anser vi gå stick i stäv med alla regeringens ambitioner om att öka både hälsa och livskvalitet i samhället. Inte enkom för att de besvär som är kopplade till psoriasis och psoriasisartrit som huvuddiagnoser kan leda till en ökad ohälsa, försämrad livskvalitet och sämre möjligheter till ett aktivt deltagande i skolarbete, förvärvsarbete och en meningsfull fritid, utan för att de samsjukligheter som utgör en stor risk vid särskilt svår psoriasis inte bara leder till ett ökat lidande för individen utan till en på sikt ökad kostnad för samhället. Det bör ligga i allas intresse – nationellt som globalt - att allvarliga samsjukligheter som diabetes typ 2, hjärt-kärlsjukdom och psykisk ohälsa fördröjs eller till och med förhindras i så stor utsträckning som möjligt i populationen.^v

Detta gäller självfallet inte enbart de personer som lever med just diagnoserna psoriasis och psoriasisartrit, men används i detta yttrande som exempel.

Synpunkter på förslaget

Punkt 4:

Psoriasisförbundet avstyrker förslaget.

Punkt 5:

Psoriasisförbundet avstyrker förslaget.

Punkt 6.1

Psoriasisförbundet anser att konsekvenserna för patienterna och för samhället riskerar att bli överhängande negativa, särskilt för de patientgrupper som hamnar över gräns 4 och därmed måste betala hela beloppet. Dessa patientgrupper kan förutsättas vara de som lider av allvarliga kroniska sjukdomar, allvarliga eller till och med livshotande mer akuta tillstånd, multisjuka, samt äldre och som därmed är de patienter som är i allra störst behov av adekvat vård och behandling.

Läkemedelsfinansieringen behöver utredas vidare

Givet att levnadskostnaderna ökat markant i Sverige under de senaste åren så riskerar den sammantagna bördan på individer och familjer bli för stor, även om höjningen av patientens andel av kostnaden av regeringen inte anses avsevärd. Psoriasisförbundet, liksom många andra organisationer som representerar patienter, närstående, brukare och pensionärer, ser det som en mycket sorglig utveckling om människor boende i detta land tvingas välja bort läkemedel de behöver till förmån för andra nödvändigheter såsom livsmedel, boendekostnader, barnomsorg eller studiematerial.

Psoriasisförbundet anser att en så viktig fråga som rör medborgarnas möjligheter att få tillgång till adekvat och effektiv läkemedelsbehandling måste utredas mycket vidare och djupare än hittills gjorts och i samråd med representanter från patient-, närstående-, brukar-, och seniororganisationerna. Vi vill därmed avråda å det bestämdaste från att låta detta förslag till justering av högkostnadsskyddet gå vidare till beslut och ställer oss till förfogande för en fortsatt diskussion.

Med vänlig hälsning,

Conny Erixon

Ordförande
Psoriasisförbundet

Om Psoriasisförbundet

Psoriasisförbundet är en intresseorganisation för människor med psoriasis och psoriasisartrit samt personer som stödjer våra syften. Vårt övergripande mål är att alla med psoriasis och psoriasisartrit ska kunna leva ett bra liv. Vi arbetar för ökade satsningar på forskning, för bättre vård och behandling och för att skapa kännedom om och förståelse för hur det är att leva med sjukdomen. Arbetet bedrivs bland annat genom opinionsbildning, informationsinsatser och utbildning.

ⁱ "Psoriasis", resolution WHA 67.9, 2014, https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA67-REC1/A67_2014_REC1-en.pdf, s. 39-40

ⁱⁱ "Vård vid psoriasis" <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/nationella-riktlinjer/2019-3-11.pdf>

ⁱⁱⁱ Ocampo D V, Gladman D. Psoriatic arthritis. F1000Res. 2019 Sep 20;8:F1000 Faculty Rev-1665. doi: 10.12688/f1000research.19144.1. PMID: 31583079; PMCID: PMC6758836.

^{iv} "Global report on Psoriasis", <https://apps.who.int/iris/handle/10665/204417>

^v I de Globala målen för hållbar utveckling punkt 3.4 så anges målet: "Till 2030 genom förebyggande insatser och behandling minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel samt främja psykisk hälsa och välbefinnande."